

Guia del professorat

EXPLORA GAUDÍ!

Cicle inicial, mitjà i superior d'educació primària

Índex

1. El Palau Güell.....	3
2. Presentació.....	3
3. Recorregut.....	4
4. MATERIALS PER TREBALLAR ABANS DE LA VISITA	5
4.1 Gaudí i la seva relació amb la naturalesa	5
4.2 Formes arquitectòniques al Palau Güell	8
4.3 Materials	10
4.4 Els col·laboradors de Gaudí.....	13
4.5 La natura al Palau Güell.....	14
5. MATERIALS PER TREBALLAR DESPRÉS DE LA VISITA	20

1. El Palau Güell

El Palau Güell (1886-1890) és un magnífic exemple de l'arquitectura domèstica en el context del Modernisme. Fou l'habitatge de la família Güell i López fins que es traslladà al Park Güell.

Gaudí va saber dissenyar un palau funcional adaptat a les necessitats de la vida privada de la família i a la intensa vida social i cultural que va acollir.

L'edifici destaca per la seva innovadora concepció de l'espai i de la llum. Gaudí va introduir al Palau Güell solucions innovadores a partir de plantejaments molt personals i va crear formes expressives excepcionals fruit de la seva imaginació, emprant-hi materials nobles tradicionals (pedra, fusta, ferro forjat, ceràmica, vidre, etc.).

Va ser declarat monument historicoartístic per l'Estat espanyol el 1969, com també bé cultural d'interès nacional, i va ser inscrit a la llista del Patrimoni Mundial per la UNESCO el 1984 pel seu valor universal excepcional. L'edifici, en qualitat d'obra de joventut, conté l'essència de l'obra posterior de Gaudí i és imprescindible per entendre la seva arquitectura.

2. Presentació

Nivell: Cicle inicial, mitjà i superior d'educació primària.

Durada: una hora i mitja aproximadament.

Aquesta visita proposa la descoberta de les formes de la natura que van inspirar Gaudí per construir el Palau Güell. A través de l'observació detallada, la participació i el diàleg

constant, els alumnes faran d'exploradors per descobrir la funció dels espais que visitarem i la relació de les formes de l'arquitectura i de la decoració del Palau amb la naturalesa.

La dinàmica de la visita es realitza organitzant els infants en tres grups per a què en cadascun dels espais vagin fent diferents descobertes treballant amb els companys d'equip. L'activitat es realitza amb el suport d'una tauleta tàctil que l'educador utilitza per guiar les descobertes dels alumnes mostrant fotografies que funcionen com a pistes, , escoltar una audició de l'orgue del Palau en què es podrà escoltar una peça musical d'Isabel Güell, la filla gran de l'empresari i fent servir altres recursos que ens ofereix la tauleta com un vídeo que ens serveix per explicar o contextualitzar millor l'època i l'arquitectura de Gaudí. Al final de la visita es fa una dinàmica que consisteix en un joc de relacions entre els elements de l'arquitectura i la natura descoberts com a conclusió de l'activitat.

Competències

- Artística i cultural
- Coneixement i interacció amb el món físic

Objectius

- Conèixer el Palau Güell com a obra primerenca de Gaudí.
- Descobrir els elements naturals del Palau Güell per evidenciar la importància de la naturalesa com a font d'inspiració de Gaudí.
- Generar emoció en la descoberta del Palau Güell.

3. Recorregut

La visita consisteix en descobrir la cotxera, la cavallerissa, l'entrada, la sala de confiança, el saló central, golfes i el terrat.

4. MATERIALS PER TREBALLAR ABANS DE LA VISITA

4.1 Gaudí i la seva relació amb la naturalesa

A Antoni Gaudí li agradava molt la naturalesa. Per això, sempre que podia es passava hores contemplant-la. De petit, va ser un nen malaltís que va patir reumatisme. A causa d'aquesta malaltia crònica, li feien molt mal els ossos i no podia jugar ni córrer amb els seus amics. Com que havia de fer repòs i estar tranquil, passava llargues estones al jardí d'un mas que tenia la seva família a prop de Reus (en aquell moment, Gaudí encara no vivia a Barcelona). Es distreia jugant amb les gallines i els insectes i estudiant la naturalesa.

Cada dia, ell sortia al jardí i s'asseia sota d'un arbre molt gran i des d'allà es posava a observar la naturalesa atentament. Es fixava en la manera de volar dels insectes que li passaven per davant, observava amb atenció la forma de les flors i també mirava detalladament l'arbre que tenia damunt seu. Es fixava en com era d'ample i fort el tronc, com les branques es movien i eren flexibles quan bufava el vent i fins i tot, en dies de molt sol, es fixava en com els raigs de llum es filtraven entremig de les fulles. Quan va començar anar a l'escola un professor va afirmar rotundament que les aus tenien ales per volar. "Doncs les gallines de casa meua tenen ales i no volen", va replicar Gaudí.

L'observació tan atenta de la natura li va servir moltíssim quan va ser gran i va treballar d'arquitecte. De vegades es preguntava: com puc construir un edifici que sigui molt alt i que s'aguanti molt bé? Llavors pensava en construir una columna que tingués forma d'arbre per a què l'edifici s'aguantés molt bé. Una vegada, va arribar a dir: "Aquest arbre proper al meu obrador, aquest és el meu mestre".

EXERCICI

Quines obres coneixeu de Gaudí?

Podríeu ordenar-les? Quina va construir primer, la Sagrada Família o el Palau Güell?

Us heu adonat que el Palau Güell, el Park Güell i la cripta de la Colònia Güell comparteixen la paraula "Güell" ? Algú sap què vol dir o qui era? És el cognom del senyor que li va encarregar les obres. Es tracta del seu amic Eusebi Güell i Bacigalupi que era una de les persones més riques en aquell moment i que es va casar amb Isabel López, la filla d'una marquès.

RESPOSTA

En aquest calendari el professorat trobarà en quin any Gaudí va començar a construir les seves principals obres. Es pot observar com el Palau Güell es va construir abans de La Pedrera, La Casa Batlló i el Park Güell. Per tant, moltes tècniques que va emprar al Palau Güell, les trobarem després a aquestes obres posteriors.

1883

Casa Vicens

El Capricho

L'arquitecte agafa el projecte de la Sagrada Família

1884

Finca Güell

1886

Palau Güell

1900

Park Güell

1904

Casa Batlló

1906

Casa Milà-La Pedrera

1908

Cripta de la Colònia Güell

4.2 Formes arquitectòniques al Palau Güell

- **Rampa helicoïdal**

Els mossos accedien a la cavallerissa a través d'aquesta rampa. Té forma d'hèlix, per això, es diu helicoïdal. Aquest element arquitectònic és un bon exemple de com Gaudí s'inspirava en l'essència de la natura. Una forma que trobem quan les serps s'enrotllen, d'una planta enrotllada o bé amb la forma de la closca d'un cargol o d'una petxina de mar.

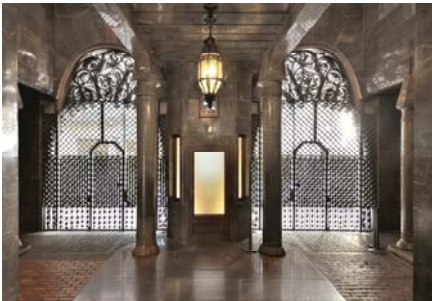

- **Columna fungiforme**

Es diuen fungiformes perquè tenen forma de bolet. Tenen la particularitat que són massisses i per tant, són bona part de la fonamentació de l'edifici. És a dir, suporten el pes de les plantes superiors.

- **Arcs de catenària**

L'arc de catenària és un arc que Gaudí recupera de l'arquitectura mozàrab i que, però, l'aplica d'una manera singular, com feia amb totes les influències que va tenir, que se les feia seves. Per entendre l'arc de catenària ens hem d'imaginar que agafem una cadena amb les dues mans. L'arc que es crea és el de catenària. Si poséssim un mirall a sota de l'arc, veuríeu l'arc tal com us el trobareu a l'entrada del Palau Güell. L'arc de catenària té forma de liana, de cova, de brollador d'aigua.

EXERCICI

Agafeu un tros de cadena de ferro per cadascun dels extrems creant una corba i un mirall i feu la prova

- **Cúpula**

La cúpula del saló central té la funció de fer d'altaveu. Té uns orificis que deixen passar la llum natural i que ens recorden un cel estrellat.

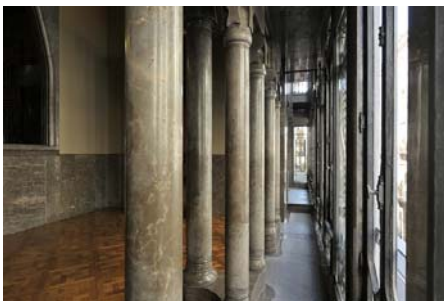
4.3 Materials

- **El maó**

El maó és una peça en forma rectangular feta d'argila cuita en unes instal·lacions especials anomenades bòbiles. És un material molt utilitzat en l'arquitectura perquè és fàcil, econòmic i ràpid de construir... El treballen els paletes que són les persones que es dediquen a la construcció d'edificis.

- **La pedra calcària**

La pedra que observareu tant a la façana com a l'interior de l'edifici és pedra calcària i prové de les canteres que Eusebi Güell tenia al Garraf. La trobem sense polir, com s'observa tant a la façana exterior i interior i també polida, que

és el marbre gris que trobem sobretot al vestíbul superior, la planta noble i dormitoris.

- **Ferro forjat**

Producte derivat del ferro que posseeix la propietat de poder ser forjat, és a dir, que es pot fondre a una temperatura major de 1500°C per donar-li formes i s'endureix refredant-se ràpidament. El treballa el forjador que li dona forma quan el metall està escalfat amb un martell.

- **La fusta**

Prové dels arbres. És un material fort i alhora flexible si se li dóna calor, que un cop tallat i sec es pot fer servir per a moltes aplicacions. Els ebenistes i els fusters tallen i uneixen peces de fusta amb eines com un ribot per aconseguir els detalls decoratius.

- **Vidre**

El vidre és un material dur que es pot fondre per aconseguir donar-li formes diverses. Els vidriers fan en els vitralls una composició pictòrica que combina vidres de color units mitjançant franges o tires de metall, principalment plom.

- **Pedra vitrificada**

La trobem a l'agulla del terrat i en una de les vint xemeneies. És la pedra sobrant dels forns de calç que tenia Eusebi Güell al Garraf. Té la particularitat que és impermeable i no deixa traspasar l'aigua. Gaudí la va reaprofitar per revestir l'agulla i una xemeneia, per tant, podem afirmar que l'arquitecte fa cent anys ja estava interessat en reciclar.

4.4 Els col·laboradors de Gaudí

Gaudí era fill, net i besnét de forjadors de coure. Això va comportar que conegués des de ben petit els oficis dels artesans.

Durant l'època que Gaudí va construir el Palau Güell, era una època de transformacions, en què l'avanç de la mecanització amenaçava de fer desaparèixer els oficis artesanals. Gaudí va redescobrir oficis que s'estaven perdent com, per exemple, el del vitraller, incloent vitralls en les seves obres que, des de després de l'època medieval, havia caigut el seu ús.

Amb els seus col·laboradors l'arquitecte va tenir una relació estreta. De fet, li agradava supervisar fins a l'últim detall de les obres dels artesans. En el cas del Palau Güell, Gaudí va comptar amb l'aportació professional de bons ajudants i d'excel·lentíssims industrials i operaris de diferents rams, dels quals va saber extreure el màxim del seu entusiasme i les seves capacitats.

En destaquem dos:

- Ebenista: persona que treballa el banús i altres fustes per elaborar principalment mobles. No s'ha de confondre amb el fuster que és el que elabora objectes funcionals (sense ser gaire elaborats).

Treballen principalment amb:

Ribot: serveix per rebaixar, polir, allisar les peces de fusta.

Gúbia: eina indispensable per a la talla de fusta.

- Forjador: persona que treballa amb el ferro en calent per modelar-lo.

Tenalles: eina que permet agafar el ferro calent.

4.5 La natura al Palau Güell

- Façana principal
  - Au fènix. Símbol per antonomàsia de la renaixença, moviment cultural i artístic que pretenia revifar la cultura catalana.
- Cavallerissa
  - Pilars: bolets, pota d'elefant al revés, palmeres...

- Rampa helicoidal: closca de caragol, serp caragolada, tija, les banyes d'una

cabra, la cua d'un cavallet de mar i....

- Fermalls: bust d'unicorn o de cavall.

- Fermalls pati interior: bust de gos.

- Vestíbul
  - Arca de catenària: les lianes, una cascada

- Sala de confiança
  - Cigne. És un dels elements més simbòlics del Palau. Fa referència a l'òpera *Lohengrin* del compositor Richard Wagner, que en aquella època estava molt en boja a les ciutats europees, com Barcelona. En un dels actes, el protagonista es troba en un llac, arrossegat per un cigne. El cigne té una estreta relació amb la funció de l'espai que era on tenien lloc les audicions de piano a càrrec de les dues filles grans d'Eusebi Güell, Isabel Güell i Maria Lluïsa Güell, per a la família i els amics més íntims, per això aquesta sala era anomenada sala de confiança.

- Heura

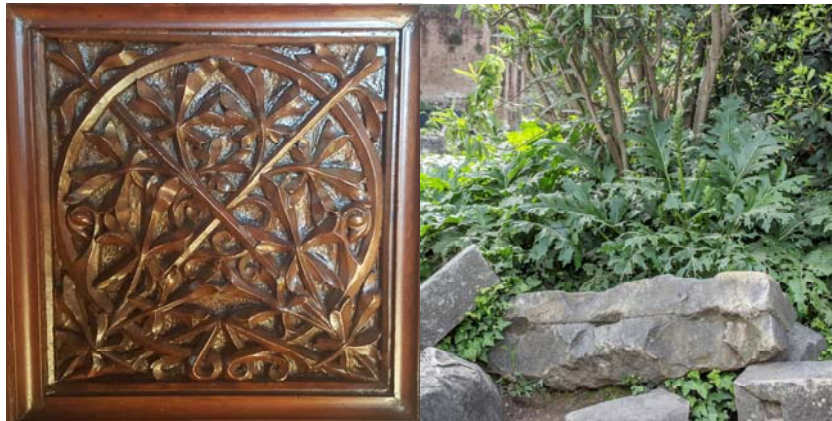
- Flor de card

- Grua

- Fulles d'acant

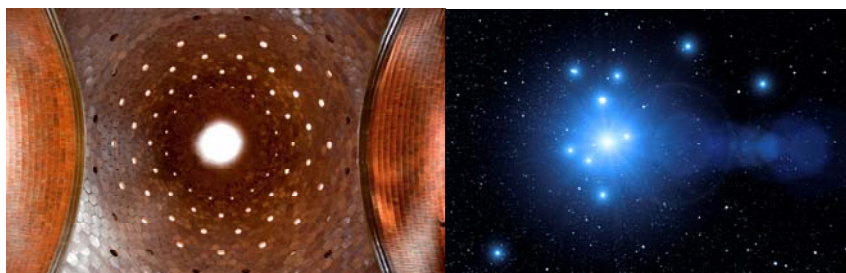

- Peixos agulla. En els arrimadors trobem tan animals domèstics i reals com fantasiosos.

- Saló central

- Cúpula: cel estrellat

- Terrat
  - Xemeneies: arbres màgics

- Ratpenat: És un altre símbol que fa referència al moviment cultural de La Renaixença. Els musulmans havien fet portar i criar aquests animals per combatre els mosquits, per això era habitual veure'ls al voltant de València. Segons la llegenda, durant el setge a la ciutat un ratpenat es va instal·lar al sostre de la tenda del rei Jaume. Quan els soldats es van disposar a foragitar-lo, el Conqueridor va ordenar que el deixessin estar. Aquesta decisió va ser providencial, perquè unes nits més tard un soroll provocat per aquest mateix ratpenat va servir per despertar les tropes just quan els musulmans es disposaven a llançar un atac per sorpresa. Com a mostra d'agraïment, Jaume I va incorporar la seva silueta en l'escut heràldic de la ciutat.

5. MATERIALS PER TREBALLAR DESPRÉS DE LA VISITA

5.1. Què és el més important del Palau Güell?

Eusebi Güell li va fer un encàrrec difícil i precís a Gaudí: Construir la seva residència familiar que havia de ser també una sala de concerts en un barri que no es caracteritzava pas per la seva lluminositat i que l'espai és limitat. D'aquesta dificultat, Gaudí en va saber fer virtut i se'n va sortir amb molt bona nota.

Després de la visita al Palau Güell, els alumnes hauran observat com en tot l'edifici Gaudí juga amb l'espai i la llum. Aprofita l'espai perquè sembli més gran del que realment és i, gràcies a les finestres, les tribunes i els finestrals, aconseguirà que les sales siguin més lluminoses.

Em podríeu dir dos espais o sales que us en recordeu de com Gaudí jugava amb l'espai i la llum?

RESPOSTA

- La triple façana. Gaudí crea una tribuna que permet entrar la llum natural i dissenya tres capes de columnes per crear un efecte òptic de manera que la sala sembli més gran del que realment és.
- Balcó de la sala gineceu de la planta de dormitoris. Gaudí col·loca un mirall perquè el balcó sembli més gran del que realment és.

5.2 A què us recorden aquests edificis que va construir en Gaudí després del Palau Güell?

La Pedrera

- a. Un llangardaix
- b. Una flor
- c. Una pedrera

Casa Batlló

- a. Una pedrera
- b. Un drac
- c. Un esquelet

Sagrada Família

- a. Una pedrera
- b. Una flor
- c. Un bosc

RESPOSTA

La Pedrera

c) Es diu així perquè s'assembla a una pedrera. Sabeu què és una pedrera?

La Casa Batlló

b) i c) s'assembla a un esquelet per les seves finestres i balcons amb columnes que ens recorden els óssos. A més, si us fixeu en la teulada, també ens pot recordar a un drac amb les seves escames. Així que les dues respostes són correctes.

Penseu que les obres de Gaudí són sorprenents perquè fan volar la imaginació. De les finestres i els balcons de la Casa Batlló també s'ha dit que recorden unes màscares de Carnaval.

La Sagrada Família

c) Quan entres dins del temple tens la sensació de ser dins d'un bosc.